

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego

<http://czkw.kielce.uw.gov.pl/czk/wydzial-bezpieczenstwa/opracowania-i-opinie/6416,Ocena-funkcjonowania-Powiatowych-Centrow-Zarzadzania-Kryzysowego.html>
01.07.2025, 01:11

Ocena funkcjonowania Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego

W ostatnim okresie nastąpiły poważne przewartościowania w życiu społecznym i w rozwoju techniki. Oprócz pozytywnych efektów przyniosły one wzrost zagrożeń cywilizacyjnych, a także zmieniły zakres pojmowania ochrony ludności.

Jedną z najważniejszych funkcji państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ludziom, ich mieniu i środowisku w sytuacjach kryzysowych. W wyniku wprowadzonej w 1999r. reformy terytorialnej powiat wykonuje zadania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska przy pomocy powiatowego centrum zarządzania kryzysowego wchodzącego w skład starostwa powiatowego (art. 4 ust 1 pkt 16 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym oraz art. 92 ustawy z dnia 13 października 1998r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną).

Aby usprawnić działanie systemu ochrony ludności, a także stworzyć organom administracji powiatowej w województwie świętokrzyskim, odpowiedzialnym za bezpieczeństwo, możliwość koordynowania w sytuacjach kryzysowych Wydział Zarządzania Kryzysowego Ochrony Ludności i Spraw Obronnych ŚUW: kupił urządzenia łączności radiotelefonicznej i przekazał je w użytkowanie do wszystkich starostw powiatowych na wyposażenie CZK oraz 14 zestawów komputerowych, które w ramach wspomagania informatycznego i organizacji łączności przekazano w użyczenie PCZK.

Przekazany sprzęt pozwoli na stworzenie nowoczesnego systemu łączności poprzez sterowanie radiotelefonami, ich pracą w sieci wojewódzkiej oraz sterowanie systemami alarmowymi; przekazywanie informacji pocztą elektroniczną w relacji powiat - świętokrzyski urząd wojewódzki, informacja elektroniczna będzie mogła być szyfrowana i kodowana co zapewni poufność i integralność przekazywanych wiadomości.

Podstawowym ogniwem w systemie ochrony ludności jest samorządowa gmina. Jednak przy rozprzestrzenianiu się sytuacji kryzysowej główny wysiłek zarządzania spoczywać będzie na powiecie samorządowym.

W ramach pomocy organizacyjnej została opracowana przez Wydział Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych ŚUW i przekazana do starostw koncepcja Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego (PCZK). Zakłada ona realizację zadań przez PCZK w codziennej pracy z możliwością zwiększenia wydajności w sytuacjach kryzysowych. Codzienne wykorzystywanie procedur postępowania i kanałów informacyjnych miało dać rękojmię działania w sytuacji kryzysowej. Z tego powodu koncepcja zakładała utworzenie nowego centrum na bazie dotychczasowego stanowiska kierowania Państwowej Straży Pożarnej, Policji lub Obrony Cywilnej (Rejonowego Ośrodka Analizy Danych i Alarmowania) w zależności od dotychczasowych dokonań w tym zakresie, a w szczególności od obecnie istniejących lokalowych i technicznych możliwości. Przedstawiona koncepcja wychodziła naprzeciw obniżenia kosztów eksploatacji oraz poprawienia obiegu informacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami poprzez integrację służb.

Starostowie deklarowali, że na posiedzeniach rad powiatowych problem organizacji CZK zostanie przedstawiony z propozycją budowy centrów w urzędach powiatowych, a jedynie w powiecie kazimierskim przewidywano utworzenie CZK na bazie Powiatowego Stanowiska Kierowania PSP.

W roku 1999 utworzono 9 PCZK na bazie Urzędów Powiatowych, 4 centra na PSK PSP oraz 1 na PSK Policji. Celem pełnego obiegu informacji, opracowano wzór karty informacyjnej wg. której dyżurni mieli przekazywać informacje dobowe z przebiegu służby za ostatnią dobę do godziny 20.00 do Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody, a w przypadku zaistnienia nadzwyczajnego zdarzenia o znamionach kryzysu, informacja powinna być przekazana natychmiast po zaistnieniu sytuacji.

Rok 1999 był sprawdzianem skuteczności działań w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności w czasie

nadzwyczajnych zagrożeń wynikających z wypadków i awarii technicznych, klęsk żywiołowych, akcji protestacyjnych, kradzieży materiałów niebezpiecznych oraz aktów terroru.

W związku z zaistniałymi zdarzeniami i sytuacjami kryzysowymi dyżury pełnione były przez służby wszystkich szczebli kierowania oraz służby komunalne. Zostały uruchomione siły i środki w celu przeciwdziałania skutkom tych zdarzeń. Kierowanie działaniami reagowania na miejscu zdarzenia realizowane było przez przedstawiciela właściwej służby, tzn:

- w przypadku pożarów, skażeń chemicznych, katastrof budowlanych i komunikacyjnych - Państwowej Straży Pożarnej;
- w przypadku aktów terroru oraz naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego - Policji;
- w przypadku podejrzeń zatruc i zakażeń - służby sanitarno-epidemiologiczne i ochrony środowiska;
- w przypadku zagrożeń PR2000 - kierownicy komórek zarządzania kryzysowego odpowiednich szczebli administracji.

Ponieważ powiat jest nową jednostką administracyjną w większości starostw tworzy się dopiero komórki zajmujące się sprawami zarządzania kryzysowego, dotychczas w obsadzie 1, 2, lub 3 osobowej. W starostwach nie wprowadzono systemu dyżurowego, a informacje dobowe z Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego przekazywane są w dni robocze do godziny 15.00 - 16.00. Natomiast w dni wolne i święta doraźnie w sytuacji zaistnienia zdarzenia. Trudności te wynikają z braku obsady kadrowej i niezbędnych środków finansowych na zapewnienie funkcjonowania centrów.

Podjęte działania pozwalają na sformułowanie wniosków:

- organem wspierającym działania szefa władzy wykonawczej w powiecie w czasie sytuacji kryzysowej jest Zespół Reagowania Kryzysowego, który pracuje na stanowisku kierowania działaniami reagowania kryzysowego, z którego władze kontrolują działania realizowane w fazie reagowania na katastrofę;
- jeżeli stanowisko kierowania reagowaniem kryzysowym jest wspólne ze stanowiskiem dyspozytorskim służby ratowniczej lub odpowiedzialnej za bezpieczeństwo i porządek publiczny (np. straży pożarnej lub policji albo połączonych służb) to zachodzi potrzeba jego rozwinięcia już na początku fazy reagowania na katastrofę;
- stanowisko kierowania działaniami reagowania kryzysowego rozwija się przy udziale pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe w starostwie i przekształca się w bezpośrednie zaplecze starosty jako organu kierującego akcją, oraz jego zespołu reagowania kryzysowego. Pracownicy ci prowadzą również obsługę kancelaryjno - biurową prac zespołu;
- koordynowanie działań spoczywa w ręku starosty, który jest zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe, natomiast sprawując zwierzchnictwo w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży między innymi w sytuacjach szczególnych kieruje wspólnymi działaniami tych jednostek (art. 35 ust 2 oraz ust 3 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym).

Rozpatrując zagadnienia dotyczące ochrony ludności należy pamiętać, że członkostwo Polski w strukturach Sojuszu Północnoatlantyckiego wymaga jakościowo nowego spojrzenia na problemy reagowania na sytuacje kryzysowe, zarówno o charakterze pokojowym jak i wojennym.

Współpraca cywilno - wojskowa w czasie kryzysu może obejmować np. współdziałanie władz lokalnych z Jednostkami Wojskowymi w likwidacji skutków klęsk żywiołowych, zabezpieczenie mobilizacji i przegrupowania wybranych jednostek wojskowych, współpracę z mediami w zakresie informowania społeczeństwa o prowadzonych działaniach wojskowych itp.

Sprawy współpracy cywilno-wojskowej w czasie wspólnego wykonania zadań - czyli CIMIC (akronim od angielskiego "Civil Military Cooperation") winny znaleźć należne miejsce w pracach organizacyjnych, tak aby była zapewniona pełna kompatybilność funkcjonowania systemu zabezpieczenia wojsk NATO, z procedurami obowiązującymi w tym zakresie w Polsce.

Opracował
Włodzimierz KUSZAK

